

Méhészeti Közlöny

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKLAPJA,

MINT

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ ÖNÁLLÓ MELLÉKLETE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A méhészetre vonatkozó közlemények a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez címzendők. Kolozsvár, (Ó-vár, Bástyautca 9. sz.)	}	Rendes tagok 2 frt, külső tagok 1 frtot fizetnek. a „Méhészeti Közlöny“-t és „Erdélyi Gazda“-t ingyen kapják.
--	---	---

A méhek teletetésének leghelyesebb módja.*)

Jelige:

A napfény minden melegnek és a meleg minden életnek forrása.

1. §. A teletelésről általában. A czélszerű telés megismerése előtt azon tényezőket kell jelezni, melyek annak alapfeltételeit képezik.

A jó teletelésnek előfeltétele a kitünő betelelés. Utóbbi pedig csak úgy hozza meg a várt sikert, ha azt kellő időben végezzük, ha jó népes családokat, jó anyákat (királynőket) teletélünk be, ha kellő mézzel és belépitménnyel látjuk el ezeket, végre, ha jó kasban melegen és okszerűen helyzetetvén el, a tél folyamán is kellő nyugalomban és szükséges ápolásban részesülnek.

Betelelés alatt értjük mindazon teendőket és eszközöket, melyek mellett méheink a legkevesebb népbeli veszteséggel és mézbeli fogyasztással a tavaszt egészségesen elérik s a jövő év külső munkáját megkezdik.

A betelelés és teletelésben rejlik tehát a jövő év haszna; mert ha a tavaszi vetőmagot az egerek és megromlás ellen, télen át nem biztosítjuk, ha szőlőtőinket a téli hidegtől meg nem oltalmazzuk: bármennyire műveljük is nyáron a földet, kevés hasznunk lesz. Ez okból, a

*) Pályamunka egyesületünk által kitűzött pályadíjra.

betelelésre különös gondot kell fordítanunk, mert azzal 6 havi hasznos nyugalmat biztosítunk magunknak és méheinknek.

2. §. A betelelés ideje. Ez nálunk szeptember hónapra van meghatározva. S minthogy ritkán vagyunk bizonyosak az idő járása iránt, legjobb azt már e hó első szakában végezni. Ilyen időben tapasztják még be méheink a netán támadt s talán elnézésből általunk be nem sárazott hézagokat, felszakított fedő-deszkákat. Azon időben lehet a gyengéket még egyesíteni, a fedezetlen sejtü mézes lépeket etetéssel telehordatni, lepecsételtetni, kellő mézzel ellátni, anyásítani stb s felbontott kasainknak, egyesített, — anyásított családainknak feldult nyugalmát a rendes mederbe visszavezetni.

3. §. A méhes családok és méhanyák. Betelelendő családnak egyáltalán csak azt hagyjuk meg, mely olyan népes, hogy a keretes kaptárban (ami 24 cm. széles, 18·5 cm. magas, országos méretű, fél) kereteinkből legalább is ötöt-hatot erősen ellep, vagy annyi lép-utczát betölt; ingatlan szerkezetű kasokban pedig a kas alját egészen ellepi, vagy a szeptember havi hűvös éjeken, fenéig üli el a kiépitett kast.

Az eddigi gyakorlat szerint nem ajánlatnak mag-családoknak azok, melyek azon évben nem rajzottak, vagy a melyek az ingó szerkezetű kaptárakban feltűnően elmaradtak, mert valószínű, hogy vagy a nép, vagy a királynő beteges, rest, avagy kimerült. Nem ajánlatnak továbbá azon családok, melyek azon évben mint unoka-rajok vonultak ki, avagy melyek tulságosan ingerlékenyek; mert ezeknél, belviszály folytán, télen át gyakran megöletik a királynő s szerfelett sokat fogyasztanak.

De nem valók beteleltetésre azon családok sem, amelyeknek királynőjük az elmúlt télen felismert betegségben szenvedett s azok, melyek anyátlanok; vagy az anyának petézése egy összefüggő sejtlapon nagyon hézagos.

A királynő (anyaméh, melyet nyulánkabb teste s hosszabb lába után ismerünk fel) 4 évnél ne legyen idősebb. Öregebb csak úgy válik be, hogy ha az, egy vagy két évig tartalék-anyaképen volt kezelve és üres sejt hagyása nélkül tömören egymás mellett álló sejtsorokban petézik. A fiatal anyáról egyébként világos színe és az általa uralt sejtekben talált fiasításról győződünk meg. Ennek petézése november hó közepéig tart s a jövő év január végével azt már újból kezdi.

a) Azon családot tehát, mely fiatal, jó anyával nem bir, avagy ingatlan kasban, azon évben (jó évben), rendes körülmények között

nem rajzott, régi királynőjének megsemmisítésével, fiatall látjuk el, avagy ilyen anyáju másik, gyengébb családdal egyesítjük.

b) A gyenge, de jó anyáju családot egy másik anyátlan gyengével, — vagy előzetesen 24 órával meganyátlanított erősebb családdal egyesítjük.

(Folyt. köv.)

Tesznek-e kárt a méhek a szőlőben ?

„Borászati lapok“ idei 11. számában olvassuk, hogy Pápa város határán van egy 35—40 holdnyi szőlőkert, melyben egy pár szőlőbirtokos, méheket tart. E miatt a tulajdonosok nagyobb része folyamodott a városi tanácshoz, hogy a szőlőkertben, a méhtartást tiltsa el, mert a méhek, a szőlőt elpusztítják. A tanács, kérésöknek engedve, szabályrendelet alkotását határozta el, mely szerint a méhtartást a szőlőben eltiltja.

Somodi József, pápai lakós, azt a kérdést intézi nevezett lap szerkesztőségéhez, hogy van-e joga a városi tanácsnak arra, hogy a szőlőben a méhtartást eltiltsa ?

Ugyanazon lapban, erre a kérdésre adott felelet az, hogy a méhek közvetlenül soha sem okoznak kárt a szőlőben, csakis közvetve, a mennyiben a madarak, vagy darázsok által megkezdett szőlőszemekből elhordják a nedüt. Ha tekintetbe vesszük, hogy a kikezdett szőlő amugy is már elveszettnek tekintendő : ugy, a méhek szőlőpusztítása nem kár, sőt haszon a szőlőben, a mennyiben, a különben teljesen értéktelen, felrepedt szőlőszem nedűjéből értékes terményt — mézet — produkál. Hogy a városi tanácsnak joga van a méhtartást betiltani, ha károsnak találja, az bizonyos, de hogy helyesen járt-e el, azt megbírálni körülkőn kívül esik ; annyit azonban határozottan állithatunk, hogy a méhek, az ép bogyókat nem bántják.

Ezekhez csak azt jegyezzük meg, hogy miután a méhek az ép szőlőszemekben soha kárt nem tesznek, a pápai tanácsnak, a magánjogot sértő, elbamarkodott határozata, a mennyiben csakugyan a méhtartást eltiltaná a szőlőkertben, — meg nem állhat. Alaptalanul ijedeznek a pápai szőlősgazdák s idegességökben hadat izennek a méheknek, anélkül, hogy tudnák miért? Ki akarják tiltani a szorgalmas mézgyűjtőket a szőlőkertből? Ez esetben nem elég, ha a kaptárokat a kerítésen kívül helyezik, mert ez apró szárnyasok a kerítésen is átrepülnek. Avagy azt akarják, hogy a tilalom a méh rőpkörének

szélső határáig terjedjen? Ez esetben, a pápaiak képzelt jogán, ki kel-
lene egyes községek egész határáról tiltani a méheket, minthogy, szük-
ség esetén 5–6 kilométernyire is elröpülnek zsákmány után.

Ha értékelhető is az a hulladék-szőlő, melynek nedvét a méh el-
hordja, ez elenyészőleg csekély ahhoz a roppant kárhoz képest, mely a
méhészetet érné a tilalom miatt. Szerencse, hogy ez az esetlen ötlet
még csak a pápai nemes magisztratust bántja s remélljük, hogy e jog-
ellenes intézkedést, mely ellen a sérelmes feleknek főlebb zési joguk
van, a felsőbb hatóság nem fogja helyben hagyni. Hisszük, hogy az or-
szágos méhészeti felügyelő s szükség esetén a m.-egyletek is mindent
elfognak követni, hogy e kérdésben a méhészet fontos érdeke, megfe-
jelő védelemben részesüljön. —

Méhészeti apróságok.

Ma már talán felesleges is volna bővebben leírni, mert a kezdő
méhész is bizonyára tudja, hogy a szép és dolgozó czellákból álló lép
menyire megbecsülhetetlen.

Felette nagy bajjal jár azonban az ily üres lépek egyik évről má-
sikra való eltartása, mert a vi a s z k u k a c z, eme igénytelennek tetsző
méhész-rém, gondosan elrakott lépkészletünket igen gyakran valóság-
osan porrá őröli; a mi, a kár mellett még felette bosszantó is.

Nem is késtek méhéseink nagyjai puhatolni és kutatni a módo-
zatokat és több eljárásra tanító módozat jelent meg szaklapjaink ha-
sábjaiban, hogy miként tarthatók el az üres lépek kár nélkül? . . Egyik
petroleumos hordóba való csomagolást, majd gyakori kénfüstölést, sza-
badabbani kifüggesztést, sőt még oly drasztikus eljárást is ajánl:
hogy az elteendő lépek vízbe mártassanak, vagy hamuba, ho-
m o k b a r a k a s s a n a k a további használatig.

Eme óvszerek egyike sem állja meg a helyet, a mi kitűnik abból,
hogy egyiknél sincs megállapodás; tehát még mindig bő alkalom kínál-
kozik az idevágó kutatások folytatására.

Ime én is bátor vagyok egy molyeltávolító-szert ajánlani, olyat,
mely eddig — a méhészetten kívül — mindenütt a legmegfelelőbb sikert
aratott s ez a „N a p t h a l i n .“

A n a p t h a l i n fehér, a bicarbonas szódához hasonló poralakban
fordul elő a kereskedésben s hogy a molyok ellen valóban speciális
szer, kiténik abból, hogy a katonai kincstár az összes legénységi ruha-

tárakban, mint utólérhetlen szert használja s hogy használata mellett a ruhaneműek évek hosszú sorain át épen, a molyoktól teljes menten maradnak.

Én két év óta tartok egy dobozban különféle, tehát a hófehértől a legbarnább lépeket, meleg szobában s mivel a doboz fenekén, állandóan, egy dekányi n a p t h a l i n van, lépeim a lehető legjobban conzerválva a viaszmolytól, még a jelen napig meg nem támadtattak.

E tényből kiindulva, én melegen ajánlom a n a p t h a l i n használatát. Nincs szükség semmi komplikált készülékre, elég, ha az eltartandó lépeket egy üres kaptárba akgatjuk s a kaptár fenekére egy gyűszűnyit teszünk a n a p t h a l i n b ó l. Megjegyzem különben, hogy a naphthalin illó anyag, vagyis huzamosabb ideig a levegő hatásának kitéve, elpárolog; tehát a fent jelzett adagot, évenként legalább kétszer megújítani szükséges; a czélt azonban, melyet elérni akarunk, bizonyosnak valhatjuk, tehát minden aggodalom nélkül tehetjük így el lépészletünket. Próbáltam és melegen ajánlom!

* * *

Ha vajjon szükséglik-e méheink télen a vizet? erre már megfeleltek a meginterwievolt külföldi praktikus méhészek akkor, mikor 60 megkérdezett közül csupán csak k e t t e n nyilatkoztak egész határozottan a vízszükséglet mellett, míg 58 ugyancsak hites szavu ügytárs vagy tagadó feleletet adott, vagy kitérő felelettel siklott át a kétségkívül fontos kérdésen.

Ez évben történt utazásaim alkalmával módomban volt néhány, valóban mesterileg kezelt méhészetet meglátogatni s jelesen egy olyat is, melyben mintegy 100 család örvendett a májusi meleg nap jótékony hatásán. A dolog veleje az, hogy ezen 100 család mindenike el volt látva itató palaczkkal, miről személyesen is szerencsém volt meggyőződni.

Hogy mi hatással volt a víz ez érintett családokra, azt alig vagyok képes leírni, mert a tulajdonos kitünő méhész és méhei addig is kitünően telettek, míg itató-palaczkokat nem használt, szóval csekélységem szerint ott a víz „k ő r ő s i s z e n t e l t v i z n e k” látszott,

Egy körülmény azonban mégis lekötötte figyelmemet, amit tavaly, mikor szőben forgó méhest szintén meglátogattam: n e m t a p a s z t a l t a m.

Ez a jelenség a méhes és kaptárak oldalain kirívólag éktelenkedő vörhenyes ürülek, az undorító vérhas előhírnöke, illetve a betegség

jelenlétének csalhatatlan bizonyítéka volt, amit különben a tulajdonos maga is bevallott előttem.

Hogy a különben nagy gonddal kezelt méhes, tavaly nem, míg az idén vérhasba szenvedett, én ezt egyedül az itatás, illetve a víz okozta nedvességnek tulajdonítom s ez határozott meggyőződés. A víz a kaptár levegőjét folytonos nedvesen tartja, tehát a betelelés főfeltétele a szárazság, ily esetben a kaptárból hiányozván, természetes, hogy a méhekre rossz hatással van.

Szükséges volna különben alaposan végére járni annak, vajjon igénylik-e télen, a nyugalomkor, a fiasítás szünetekor a vizet méheink? Mert: hogy egyes itató palaczkból a víz elfogy, az még nem bizonyít semmit; hiszen könnyen megtörténhetik, hogy a méhek ép azért fogyasztják oly mohón a vizet, hogy mint nekik nem tetszőt, eltávolíthassák fejök tetejéről.

Ezen elmefuttatást még csak azzal toldom meg, hogy több méhesben, hol a téli itatás nem gyakoroltatott, a méhek ugyancsak és baj nélkül kerültek ki a telelőből.

* * *

Mig a méhészek alig tudnak a különböző új — és többnyire nem jó — találmányok tömkelegében eligazodni, addig az oly eszmék, melyek már első elhangzásokkor is — mint az igazhívők Mekka felé — magára vonja a közfigyelmet — ugyszólva a végtelenségbe sülyednek, honnét aztán ugyancsak bajosan lehet ismét felszínre hozni. . . hogy ez így van, példa rá a következő eset:

A magyar országos méh. egyesület 1884 február 7-én tartott méh. estélyére Drasnýáky Frigyes, budapesti gyógyszerész ur, egy üveg mézet mutatott be, mely méz, Drasnýáky ur szerint, egy, saját találmányu szer által konzerválva lévén, a méz, eredeti szín, íz és zamat megtartása mellett örök időkre cseppfolyóvá lesz, szóval a méz megjegeczesedni nem fog. Feltaláló egyben azt is tudatta, hogy méltányos díjért hajlandó volna találmányát a méhészközönségnek átadni, előre is jelezve, hogy egy mm. mézhez 1 frt ára szer untilg elegendő.

Ide-oda 7 éve már, hogy ezen, korántsem kicsinylendő eszme valahol fennakadt, pedig bizony nagy hálaára köteleznék akár Drasnýáky ur, akár pedig más valaki a méhészeket, ha módot nyujtana arra nézve, hogy mézőket bár 3—4 évig is megoltalmazhatnák a jege-

cedéstől s mézők minden időben kristálytisza, folyó állapotban maradna. . . Sőt talán még némi áldozatot is hozna a titok birhatásáért.

Ugorjék ki tehát a nyul a bokorból!!!

* * *

Az unalmas téli napok küszöbön vannak s ide-tova megszűnik a méhek körüli teendők mindenike; most van tehát ideje a jövő évre szükséges kaptárkészlet beszerzésének, illetve otthon, házilagi elkészítésének.

Egy beszerzett minta után a kissé furni, faragni tudó gazda, tél folyamán, főként hol a faanyag olcsó, könnyű szerrel és jutányosan készíthet keretes kaptárokat s ily kellemes foglalkozás mellett, valóban hamar továtűnnek a különben unalmas tél napjai és estéi.

Képzettebb méhészek, kik a furás-faragás helyett inkább a penánának hivatott forgatói, — igen üdvös dolgot teljesíthetnek azzal, ha nyáron át a méhek körül szerzett tapasztalataikat közlés végett a szaklapok részére leírják, okulására a kezdőknek; munkálkodjon, működjön kiki tehetsége szerint a haszonméhészet terjesztésében s áldás lesz a magyar méhészet munkásságán.

Károlyi Gyula.

Vegyes közlemények.

† Idősb léczfalvi Bodor Pál halálával, — miről az „Erdélyi gazda“ laptársunk mai száma, részletesebb tudósítást ad — a méhész-egyletet is sajnos veszteség érte. A köztiszteletben megőszült férfi, nemcsak mint szorgalmas, lelkiismeretes hivatalnok, kiváló jogász, kitűnő pomologus, zenész és a közügyek számos ágában fáradszatólan, szerény munkás érdemelte ki polgártársai elismerését, hanem mint m é h é s z is, érdemeket szerzett. Már a harminczas években, jól berendezett méhészete volt s abban meghonosította a műkasokat is, a mi abban az időben a legnagyobb ritkaságok közé tartozott. Még a hetvenes években is folytatta kicsinyben a méhészetet s avval csak késő vénésgében hagyott föl. Egyik volt a méhészet legbuzgóbb pártolójának s egyletünknek régidőktől fogva rendes tagja. Nyugodjék csendesen!

— Az erdélyrészi méhész-kerület vándartanítója: Abend András ur, folyó hó 17 — 18-án városunkban, a méhészetből elméleti és gyakorlati előadást tart. Méhészkörünk helybeli és vidéki tagjait, folyó hó 18-án délelőtt 10 órakor a városház tanácstermében és délután 3 órakor az ott megállapítandó helyen tartandó előadására tisztelettel meghívom. Szamosujvárt, 1890. okt. 11-én. Voith Gergely, ig. alelnök.

— **Abend András**, a VI. kerületi méh. vándortanító utazási programja folyó október hóra : október hó 1 én Mező-Báldon, 11 én Mező-Méhesen, 12-én Mező-Sályiban, 13—14-én Apahidán, 15—16-án Kolozsvárt (az állami tanítóképző-intézet növendékeinek) 17—18-án Szamosujvárt, 19-én Deésen, 20-án Kaczkón, 21-én Szent-Benedeken, 22-én Rettegen és 23-án Kozárvárt tartandó elméleti és gyakorlati előadásokat.

Kérdések rovata.

1. Szeretném megtanulni a méz-eczet készítését, ezért óhajtom tudni, hogy 1. jobban fizet-e a méz-eczet, mint a méz ; 2. van-e oly könyv, melyben a méz-eczet készítése tüzetesen le lenne írva ; 3. a „M. K.” irt-e e kérdéstről s ha igen, mely számokban? Szabó István, Körösbányán.

2. Egyik magyar méhészeti lap, a mézbor készítéséről szólván, azt írja, hogy egy rész mézet 2 rész vízzel vegyítve, üstben kell főzni és három óráig habozni. A leírt eljárás szerint készített mézborom csuf, barna színű lett, kellemetlen ízűt kapott s egyáltalában nemcsak élvezhetetlenné vált, hanem a must élvezete főfájást és émelygést idézett elő. Tudni óhajtanám, hogy mi okozta mézborom megromlását?

Feleletek rovata.

1. A méz sokkal jobban értékesíthető, ha eczetté dolgozzuk föl, mint nyers állapotában. Egy kiló mézből 5 liter, oly kitünő eczetet nyerhetünk, a mely versenyez a legjobb boreczettel. A mézeczet literenként 20 kr-ával nagyban is eladható ; tehát, egy kiló mézet 1 frton értékesíthetünk ez uton, miután erre a célra a csorgatott méz is jó, melyet 25—28 kron be lehet vásárolni, kétségen kívül áll, hogy az eczetté feldolgozás nagy haszonnal jár. Az eczetkészítés módja tüzetesen le van írva a „M. K.” 1886. évi 7., 8. és 1887. évi 2., 5., 6. számaiban. Erre vonatkozó munkák közül ajánljuk : „Die Essigfabrication“ Dr. Josef Berschtől és „Handbuch der Essigfabrication“ J. Fontenelltől.

2. A mézbor rossz íze és barnás színe annak tulajdonítandó, hogy máz nélküli rézüstben főzetett. A mézben levő savak, az érczfelülettel érintkezve, abból egy bizonyos részt feloldanak és ez idézi elő a változást. Ha rézüstben főzetik, mérges hatású rézéleg vegyül a mézbe, mely émelygést és főfájást okoz. Ajánlatos tehát, hogy a mézet cserép, porcellán, vagy porcellán-mázzal bevont ércz-edényben főzzük.

A méhész-egyleti rendes tagsági díj 2 frt, köri tagsági díj 1 frt. A tagsági díjak Gebhardt Döme méhészegyleti pénztárnoknak küldendők Kolozsvárt. A tagsági díj fizetési kötelezettség 5 évig tart. (Alapszabály 4 §.)

Lapfelügyelő bizottság : Álbú József, Csiki J. József, Gebhardt Döme, Szentgyörgyi Lajos, Wieder József.

Szerkesztésért felelős: **Bodor László**.

Nyomatott Gámán János örökösénél.